

CHRONICLE
Prof. Ing. Pavel Hrubík, DrSc. – 75-ročný

Dňa 16. marca 2016 sme si pripomenuli významné životné jubileum 75 rokov prof. Ing. Pavla Hrubíka, DrSc. Narodil sa v Sennom okrese Veľký Krtíš. Po absolvovaní Strednej lesníckej technickej školy v Banskej Štiavnici (1955–1959) pokračoval v štúdiu na Vysokej škole lesníckej a drevárskej vo Zvolene (1959–1964). Z odborných predmetov ho zaujali predovšetkým entomológia, dendrológia a ochrana lesov a toto zameranie mu ostalo ako celoživotná záľuba spojená s prácou. Jeho prvým pracoviskom (od 1. júla 1964) sa stal Lesný závod Nitra, polesie Horné Lefantovce, kde pôsobil ako technik polesia. Tam sa stretol prvýkrát s vedeckými pracovníkmi z Arboréty Mlyňany SAV (pri výskume gaštana jedlého), a problematika výskumu ho natoľko zaujala, že po roku praxe (od 1. septembra 1965) prešiel na nové pracovisko Arborétum Mlyňany SAV, kde pokračoval v štúdiu svojich obľúbených predmetov v pracovnej skupine ochrany drevín. V Arboréte Mlyňany - Ústave dendrobiológie SAV, pracoval do roku 1993 a po delimitácii pracoviska pokračoval v Ústave ekológie lesa SAV, od 1. 1. 1994 Pobočka biológie drevín v Nitre. Po roku pôsobenia v Ústave ekológie SAV Zvolen, odchádza (od 1. 9. 1995) na Slovenskú poľnohospodársku univerzitu na Fakultu záhradníctva a krajinného inžinierstva, kde pracoval do roku 2009 (31. 8. 2009) a potom dva roky v práci pokračoval v Botanickej záhrade Slovenskej poľnohospodárskej univerzity v Nitre, ako zodpovedný riešiteľ projektu KEGA: „Budovanie zbierok kultúrnych rastlín okrasného charakteru s využitím pre edukačné účely v Botanickej záhrade Slovenskej poľnohospodárskej univerzity v Nitre“.

Jeho pracovná problematika spočívala zo začiatku (od 1. 9. 1965) v inventarizácii a sledovaní biotických škodcov v Arboréte Mlyňany a neskôr sa zamerala na štúdiu biológie a ekológie hmyzích škodcov vo vzťahu k introdukovaným drevinám. V roku 1967 ho prijali na externú aspirantúru v študijnom odbore 41-03-9 „Poľnohospodárska a lesnícka fytopatológia a ochrana rastlín“. Kandidátsku dizertačnú prácu na tému „Húsenice niektorých *Lepidoptera* ako potenciálni škodcovia introdukovaných drevín“ ukončil v máji 1972, súhlas k obhajobe získal až v septembri roku 1983. Jeho pracovné zameranie sa v osemdesiatych rokoch rozšírilo o aktuálnu problematiku živočíšnych škodcov drevín mestskej zelene v rôznych ekologických podmienkach Slovenska. Výsledkami práce prispel k prehĺbeniu poznatkov komplexného štúdia introdukovaných i domácich drevín mestskej zelene, so zameraním na kvalitatívnu a kvantitatívnu štruktúru a biologicko-ekologickú analýzu. Počas pôsobenia v Arboréte Mlyňany SAV sa zúčastnil a viedol dve dendrologické expedície do Kórey (KLDK, 1983, 1985). V rokoch 1990–1993 bol zástupcom riaditeľa a predsedom vedeckej rady (1990–1992).

V roku 1995 (1. 9. 1995), po 30 rokoch na pracoviskách SAV, odchádza pracovať na novovznikajúcu Fakultu záhradníctva a krajinného inžinierstva Slovenskej poľnohospodár-

skej univerzity v Nitre, kde pokračoval vo výskume a pedagogickej činnosti v problematike dendrológie a ochrany drevín. Svoje vynikajúce znalosti dendrológie využil pri výučbe predmetu Sadovnícka dendrológia ihličnaté, vždyzelené a listnaté dreviny a nového predmetu ochrana okrasných drevín. Vo februári roku 1996 sa habilitoval za docenta pre vedný odbor „Záhradníctvo“. V roku 1997 úspešne obhájil doktorskú dizertačnú prácu na tému „Škodlivá entomofauna cudzokrajných drevín na Slovensku“ a získal vedeckú hodnosť „DrSc.“ – doktor poľnohospodársko-lesníckych vied, vedný odbor 41-97-9 „Ochrana rastlín“, SAV Bratislava; následne s priznaním vedeckého kvalifikačného stupňa I. – vedúci vedecký pracovník. V roku 1999 bol prezidentom SR menovaný za univerzitného profesora, vedný odbor 41-42-9 „Záhradníctvo.“

Počas svojej dlhoročnej praxe významne prispel k rozšíreniu poznatkov o entomofaune domácich a cudzokrajných drevín vo verejnej zeleni a vo významných dendrologických objektoch Slovenska. Opísal výskyt viacerých druhov hmyzích škodcov, ktoré sa na Slovensku zaznamenali prvý raz na introdukovaných drevinách (vrátane ďalších živočíšnych druhov, najmä novointrodukovanej čínskej dendroflóry). Počas pracovného pôsobenia v Arboréte Mlyňany - Ústave dendrobiológie SAV a následne v delimitovanom pracovisku Ústave ekológie lesa SAV vo Zvolene, Pobočka biológie drevín v Nitre, jubilant intenzívne spolupracoval so spolupracovníkmi z Lesníckeho výskumného ústavu Zvolen, z oddelenia ochrany lesov (teraz Národné lesnícke centrum - Lesnícky výskumný ústav Zvolen) a s kolegami z Katedry ochrany lesov a poľovníctva, Lesníckej fakulty Technickej univerzity vo Zvolene. Bol členom Vedeckej rady a členom Redakčnej rady časopisu v Ústave ekológie lesa SAV vo Zvolene.

Jeho práce v oblasti entomológie, kde publikoval množstvo poznatkov o nových, introdukovaných škodcoch výrazne ovplyvnili aj bádanie v oblasti ochrany lesa. Viacero nebezpečných a lesnícky významných druhov, ktoré popísal v oblasti okrasného záhradníctva sa neskôr objavili aj v našich lesoch. Spomeňme aspoň druhy *Cameraria ohridella*, *Obolodiplosis robiniae* alebo *Leptoglossus occidentalis*, ktorým sa venoval vo svojich prácach. A tak napriek tomu, že väčšina entomologických prác prof. Ing. Pavla Hrubíka, DrSc. sa venovala škodcom drevín v mestskej zeleni, stali sa tieto práce studnicou poznania aj pre oblasť ochrany lesa.

Svoje bohaté vedecké poznatky publikoval v monografiách (12), v pôvodných vedeckých publikáciách doma (173) a v zahraničí (25). Prednášal na domácich i zahraničných konferenciách. Publikoval aj v odborných časopisoch (133). Celkove uverejnil 372 prác. Bohatá publikačná činnosť mala značný citačný ohlas: citácie SCI (31), citácie mimo SCI (451), citácie v karentovaných časopisoch (54), citácie v nekarentovaných časopisoch (428), iné zahraničné ohlasy na vytvorené dielo (2). Ako pedagóg na Fakulte záhradníctva a krajinného inžinierstva Slovenskej poľnohospodárskej univerzity v Nitre, bol školiteľom bakalárskych prác (12 ZAKA, 24 BPKU), diplomových prác (68) a doktorandských dize-

tačných prác (10, z toho 5-KI a 2/ZAKA). Bol garantom študijného odboru Záhradná a krajinná architektúra, spolugarant študijného odboru Krajinná a záhradná architektúra, študijného programu Biotechnika parkových a krajinných úprav a gestorom predmetov Listnaté dreviny v sadovníckej tvorbe, Ihličnaté a vždyzelené dreviny v sadovníckej tvorbe, Hodnotenie biotických prvkov, Dreviny v záhradno-architektonickej tvorbe a Ochrana okrasných rastlín. Všetky uvedené predmety zabezpečil odbornou literatúrou vydaním skript. Svoje odborné skúsenosti využil ako člen vedeckej rady (Fakulta krajinnárstva a záhradného inžinierstva Slovenskej poľnohospodárskej univerzity v Nitre, Ústav ekológie lesa SAV vo Zvolene) ako člen poradného zboru Chránenej krajiny oblasti Ponitrie, člen redakčnej rady časopisu *Folia oecologica*, medzinárodného časopisu *Plant Protection Science* pri Československej akadémii zemědělskej v Prahe, člen akreditačnej komisie SAV, člen komisie pre obhajoby doktorských dizertačných prác pre vedný odbor Záhradníctvo, Ochrana rastlín, člen spoločnej komisie pre vedný odbor Záhradná a krajinná architektúra Fakulty záhradníctva a krajinného inžinierstva Slovenskej poľnohospodárskej univerzity v Nitre v Nitre, Záhradníckej fakulte Mendelovej zemědělskej a lesníckej univerzity v Brne so sídlom v Lednici na Morave. Bol riešiteľom, spoluriešiteľom a vedúcim grantových projektov VEGA, KEGA, zúčastnil sa riešenia medzinárodného programu COST: Multidisciplinárny výskum gaštanu jedlého v Európe a COST projektu: Mestské lesy (záverečné správy výskumu 18; projekty 8; zahraničné 2). Na Fakulte záhradníctva a krajinného inžinierstva Slovenskej poľnohospodárskej univerzity v Nitre pôsobil v rokoch 1995–2009 aj ako vedúci katedry; predseda Akademického senátu fakulty; prodekan a štatutárny zástupca dekana.

Po odchode do dôchodku v roku 2009 sa venoval výskumu kultúrneho rozšírenia ginka dvojlaločného (*Ginkgo biloba* L.) na Slovensku (2010–2011; 2014–2015), pričom so svojou dcérou (doc. Ing. Katarína Ražná, PhD.), rozšírili aplikáciu genetických metód a markérov, pri determinácii biologických vlastností stromov, pomocou DNA. So spolupracovníkmi vydal z riešenej problematiky vedeckú monografiu (2014). Súčasťou dlhodobého výskumu jubilanta, bolo i hodnotenie klimatických podmienok a základných meteorologických prvkov v Arboréte Mlyňany SAV, čo uverejnil vo viacerých príspevkoch. Posledne pri príležitosti jeho životného jubilea (2011) uverejnil svoju personálnu bibliografiu a knihu Kvalitatívna inventarizácia, klasifikácia a hodnotenie

nie zdravotného stavu drevín pre účely záhradno-architektonickej a krajinnárskej tvorby (v spolupráci s ďalšími autormi).

Profesor Pavel Hrubík svojou húževnatosťou, vytrvalosťou a vysokou odbornosťou prispel k rozšíreniu poznatkov vo viacerých vedných odboroch (entomológia, dendrológia, ochrana drevín). Nemenej významná je jeho dlhoročná pedagogická činnosť v rokoch 1995–2009, kde odovzdal svoje vedomosti získané vo výskumnej činnosti na pracoviskách SAV v Arboréte Mlyňany - Ústave dendrobiológie SAV a v Ústave ekológie lesa SAV Zvolen, Pobočka biológie drevín Nitra. Spolupráca s týmito pracoviskami pretrváva doteraz. Bol členom riešiteľských kolektívov vedeckých grantových projektov VEGA a APVV, KEGA.

Za vykonanú prácu dostal celý rad vyznamenaní. Tak napríklad za mimoriadnu odbornu-popularizačnú činnosť, mu Predsedníctvo SAV v roku 1985 udelilo „Cenu SAV za popularizáciu vedy“. V roku 1998 získal Zlatú Jánskeho plaketu, za viacnásobné darcovstvo krvi. Za aktívnu činnosť pri rozvoji Slovenskej poľnohospodárskej univerzity v Nitre dostal Pamätnú medailu rektora uvedenej univerzity (2001), Pamätnú bronzovú medailu Fakulty záhradníctva a krajinného inžinierstva Slovenskej poľnohospodárskej univerzity v Nitre (2001), pri príležitosti 60. výročia jeho narodenia, Pamätnú plaketu Lesníckeho výskumného ústavu vo Zvolene, k životnému jubileu – 60 rokov, za spoluprácu s Lesníckym výskumným ústavom Zvolen pri riešení vedecko-technických projektov (2001), Striebornú medailu Fakulty záhradníctva a krajinného inžinierstva Slovenskej poľnohospodárskej univerzity v Nitre, za pomoc pri rozvoji fakulty (2002). Menovaný je čestným členom Slovenskej spoločnosti pre poľnohospodárske, lesnícke, potravinárske a veterinárske vedy pri SAV (2002). Uvedená Spoločnosť mu v roku 2009 udelila Medailu Juraja Fándlyho, za významné vedecké výsledky v týchto vedách a za rozvoj vedeckej spoločnosti. V posledných rokoch pri príležitosti jeho 70. ako aj 75. narodenín dostal celý rad ďalších vyznamenaní a ocenení, ktoré ešte viac zvýraznili zásluhy jeho tvorivej činnosti.

Do ďalších rokov života, jubilantovi všetci prajeme veľa zdravia, naplnenie všetkých životných predsavzatí, ešte veľa nových inšpirácií pre ochranu a tvorbu životného prostredia.

Jozef Konôpka

Národné lesnícke centrum - Lesnícky výskumný ústav Zvolen,
T. G. Masaryka 2175/22, SK – 960 92 Zvolen,
Slovenská republika, e-mail: jkonopka@nlcsk.org